

6. "O nee, weer Mozart?!"- Keuzevrijheid van mensen in armoede centraal

Waarom zouden mensen in armoede, net zoals andere cultuurconsumenten, niet zelf kunnen of mogen bepalen wat cultuur voor hen betekent?

We stellen vast dat individuele keuzevrijheid kunnen realiseren een heikel punt is. Vaak wordt die keuzevrijheid subtiel ingeperkt door gatekeepers zowel in de culturele sector alsook in de welzijnssector het middenveld die (voor mensen in armoede) bepalen wat de goede cultuur is. Zo wordt eenzijdig een aanbod geselecteerd of gecreëerd dat 'bruikbaar' is voor mensen in armoede en andere bevolkingsgroepen.

7. Een wijde blik, verruimt het denken en het doen.

Kansen om te groeien, ook voor de meest kwetsbare mensen.

'Iedereen is bij ons welkom', zo luidt het vaak bij een vereniging, cultuurcentrum, bibliotheek of andere spelers in het rijke aanbod aan sport, jeugd en cultuur. En toch nemen de meest kwetsbare groepen niet deel. Al te vaak gaan we uit van de veronderstelling dat mensen niet willen komen, dat ze niet gemotiveerd, niet geïnteresseerd, niet geëngageerd of niet gekwalificeerd zijn. Maar hoe kijken we naar mensen? Vanuit een sociaal-economisch oogpunt (de werkloze, de man met de kleine portemonnee) vanuit deficitdenken (de gehandicapte), vanuit conflict-denken: de vreemde, de allochtoon? We kunnen ook vertrekken vanuit een waarderende benadering, vanuit competenties en mogelijkheden, vanuit kracht-denken.

Hoog tijd om te investeren in kansen in plaats van te blijven hangen in veronderstellingen

Vrije tijd is (g)een luxe - #iedereenaanboord is een realisatie van Vzw Wiedersgroep Brugge Netwerk Vrijetijdsparticipatie, Avansa vzw, Brugge(n) voor jongeren, Uze Plekke, Brugge Dialoogstad, Démos & Netwerk tegen Armoede

BRUGS
NETWERK

ava
nsa
samen naar beter

Brugge(n)
Voor Jongeren

demos

netwerk
tegen armoede

Sleutels tot succes

1. Neem als overheid/ bestuur **verantwoordelijkheid** en zet in op structurele duurzame maatregelen ipv **projecten**.

2. Maak als overheid de **nodige middelen** vrij en ondersteun mensen in armoede zodat ook zij gelukkige momenten in hun vrije tijd kunnen beleven.

Maak als lokaal bestuur ook prioritair de keuze voor een **vrijetijdsaanbod voor allen**. Een aanbod dat divers is, maar ook toegankelijk voor iedere burger

3. Het beleid & het middenveld bundelen de krachten om in te zetten op een **mindswitch** in de algemene opinie. Leg de schuld niet langer bij kwetsbare mensen. Armoede is een structureel probleem dat via verandering van die structuren moet aangepakt worden en niet via individuen.

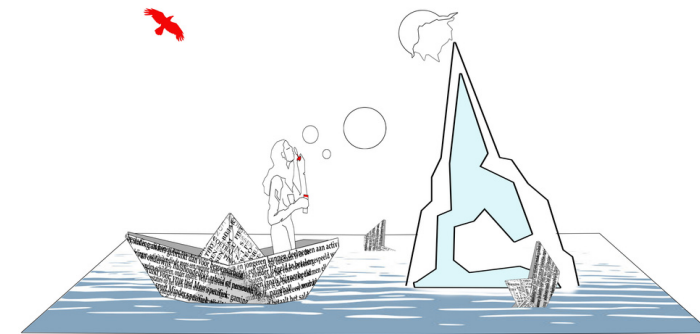
4. Vrijetijdsaanbieders & beleid en middenveld gebruik de **expertise van mensen in armoede**. Stap uit je comfortzone en ga samen op weg vanuit een kracht/ oplossingsgerichte benadering. Aan de overheid vragen we om de nodige fondsen te voorzien om vrijetijdsaanbieders hierbij te ondersteunen.

5. **Keuzevrijheid** en **autonomie** zijn belangrijk voor volwaardige maatschappelijke participatie. Niet de mensen moeten veranderen om te passen in de samenleving maar de samenleving moet ruimte bieden aan iedereen om zich thuis te voelen. Elk met zijn eigenheid, noden en dromen.

6. Participatie ontstaat niet vanzelf. Voorrangssystemen, sociale tarieven en financiële steun dragen bij tot de betaalbaarheid, maar nemen **geen drempels weg** inzake begrijpbaarheid, betrouwbaarheid, bereikbaarheid. Toeleiding, begeleiding, ondersteuning op maat en warme doorverwijzing zijn essentiële sleutels om deuren écht te openen voor kwetsbare groepen.

7. Sociaal werkers beschouwen zich niet/ te weinig als behouders van grondrechten. Vaak zijn sociaal werkers niet op de hoogte van het belang. Sociale werkers hebben de **opdracht** om mee de grondrechten te bewaken en te garanderen. Dit betekent "opkomen voor menselijke waardigheid en sociale rechtvaardigheid van iedereen".

"Zoals een verreijker een heel verre bestemming toont, laat de visie zien wat de toekomst- droom is die je voor de maatschappij wilt realiseren".

VRIJE TIJD IS (G)EEN LUXE

#IEDEREENAANBOORD

Recht op vrije tijd – iedereen aan boord?!

'Vrije tijd is (g)een luxe?!

Participatie aan sport, jeugdwerk en cultuur voor kwetsbare doelgroepen (mensen in armoede) mogelijk maken staat alvast in dikke letters in de afsprakennota's 'lokale netwerken personen in armoede – participatiedecreet' van verschillende lokale netwerken in Vlaanderen. Ook een heleboel andere actoren op verschillende beleidsniveaus en sectoren maken werk van **artikel 23, vijfde lid**, in de Grondwet: het recht op maatschappelijke en culturele ontplooiing.

Toch stellen we vast op vandaag dat het sociale grondrecht als vrije tijd **meer dan ooit kwetsbaar** is, en te weinig gerealiseerd wordt in de praktijk.

Besparingen op alle niveaus en de toenemende lokale autonomie onder meer op het vlak van vrijetijdsbeleid lijken **het recht op vrije tijd voor mensen in armoede te ondergraven**. Aanvullend stellen we vast dat een doorgedreven plichtendiscours en accent op responsabilisering in het armoedebeleid, soms haaks lijkt te staan op het recht op ontplooiing van mensen in armoede. Daarom stellen wij onszelf de vraag:

"Wordt jeugdwerk, cultuur en sport terug een luxeproduct – en geen recht – voor kwetsbare doelgroepen?"

Want wat ontspanning en vrije tijd betreft, zijn de verschillen tussen mensen in armoede en de gemiddelde Vlaming enorm. Samen met vertegenwoordigers uit de verschillende werkingen en vertegenwoordigers uit het middenveld dachten we daarom na wat vrije tijd betekent voor mensen in armoede, wat moeilijk loopt, en hoe we er samen kunnen voor zorgen dat iedereen dit recht volwaardig benut.

We bundelden deze ervaringen in "de 7 zonden" en "sleutels tot succes".

DE 7 ZONDEN ...

1. Een vakantielief of trouwen?

Tot nog toe werd het vrijetijdsbeleid voor mensen in armoede te vaak aangepakt via **projectwerk**. Echter leent een dergelijke aanpak er zich niet toe om op een **duurzame manier bruggen te bouwen** tussen mensen in armoede en het aanbod aan vrijetijdsinitiatieven. Met een boutade: 'een project is als een vakantielief, bruggen bouwen is trouwen'. Tijd dus voor overheden, fondsen en organisaties om zich ernstig te bezinnen over duurzame en ethisch verantwoorde investeringen. Er is nood aan een **goede visie** om een daadwerkelijk **verschil** en een duurzaam **resultaat** op te leveren.

2. Dat heet dan 'gelukkig zijn'.

De meeste mensen zijn van mening dat **"van vrije tijd genieten, gelukkig maakt"**. Toch vindt slechts de helft voldoende vrije tijd om de batterijen weer op te laden. En bijna 20 % van de mensen met een inkomen onder de armoedegrens slaagt er vrijwel nooit in om zich te ontspannen. Geld maakt niet gelukkig, zegt men, maar het tegendeel is ook waar. Over het algemeen genomen geeft 12 % van de Vlamingen aan dat ze door geldzorgen minder plezier hebben in het leven. Bij wie socio-economisch kwetsbaar is, loopt dit op tot liefst 42 %.

Toch is er meer aan de hand, want ook bij gratis activiteiten zien we **geen grote participatie** van mensen in armoede.

Er spelen dus naast betaalbaarheid nog veel meer drempels: **bereikbaarheid, bekendheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid, en zeker ook beschikbaarheid en bruikbaarheid**.

Dialogo met de mensen zelf helpt om zicht te krijgen op de drempels. Dit is noodzakelijk om het vrijetijdsaanbod aan te passen, rekening houdend met de gevoeligheden en kwetsuren én om voldoende ondersteuning te bieden.

3. Zonder fans geen bands

Sociale grondrechten zijn voor iedereen gelijk en horen onvoorwaardelijk te zijn. Maar zo duidelijk als de letter, zo weerbarstig is soms de praktijk.

Is het recht op vrije tijd niet iets wat je moet verdienen? Zeker als je zelf niets verdient?

'Vaak vinden mensen met armoede-ervaring dat ze het niet waard zijn om leuke dingen te krijgen of te beleven', weet bijvoorbeeld Welzijnzorg. Dat mensen met een beperkt budget geregeld te horen krijgen dat ze zelf schuldig zijn aan hun situatie, helpt alvast niet mee. De invloed van externe en structurele factoren op een mensenleven wordt nogal eens onderschat. Het is dan ook noodzakelijk om volop in te zetten op een **mindswitch** zowel bij mensen in armoede, het middenveld en bij lokale besturen.

4 Nood aan alerte hoeders

Er zijn wel juridische manieren om de nationaal en internationaal gewaarborgde sociale grondrechten concreet toegepast te zien in regelgeving en rechtspraak. Maar daarin wegwijs raken is voor burgers niet evident. Het vraagt expertise en is zeer tijdsintensief.

Wordt het geen tijd om sociale rechten proactief toe te kennen? Aanvullend pleiten we ook voor een solide samenwerking met het middenveld en overheid om **samen** alerte hoeders te zijn van de realisatie van de sociale grondrechten. Vrije tijd mag nooit een luxe worden!

5 "Your comfort zone is your danger zone." - Vrijetijdsaanbieders uit hun comfortzone

Als vrijetijdsaanbieders kan je steeds volle zalen hebben, maar dit impliceert niet noodzakelijk dat je iedere doelgroep bereikt. Het aanbod evolueert niet op die manier mee naar nieuwe diverse doelgroepen en andere vormen van vrijetijdsbeleving. We doen een appèl aan vrijetijdsaanbieders om uit hun comfortzone te komen en inclusief te programmeren.